

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 940

van **SUZY WOUTERS**

datum: 9 augustus 2023

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Zelfmoordlijn - Zorgcontinuïteit

De aanpak van zelfmoord is breed en omvat verschillende aspecten. Registratie en tijdige hulpverlening zijn al jarenlang pijnpunten bij die problematiek. In de plenaire vergadering van 12 juli gaf de minister ook aan dat ze 150.000 euro vrijmaakt om veel sneller en beter te registreren en om, nadat iemand een poging heeft ondernomen, ook in hulpverlening te voorzien.

Daarnaast kunnen mensen die met suïcidale gedachten worstelen al terecht bij de Zelfmoordlijn. Sinds enige tijd kan de Zelfmoordlijn mensen ook rechtstreeks aanmelden bij bijvoorbeeld de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's). Zo kunnen bestaande drempels om professionele hulpverlening te zoeken weggewerkt worden en kan dat bijdragen aan zorgcontinuïteit.

1. Hoe vaak is er sinds de toepassing bij de Zelfmoordlijn gebruik gemaakt van het rechtstreeks aanmelden bij instanties? Graag een overzicht per instantie.
2. Hoe wordt de mogelijkheid om mensen rechtstreeks aan te melden bij onder andere de CGG's, zowel bij de medewerkers van de Zelfmoordlijn als bij medewerkers van hulpverleningsinstanties, ervaren? Als dat niet geweten is, hoe zal dit geëvalueerd worden en binnen welke termijn?
3. Kan de minister concreet zeggen hoe deze extra 150.000 euro ingezet zal worden en binnen welke termijn?
4. Welke initiatieven neemt de minister nog om zorgcontinuïteit bij deze problematiek te verzekeren?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

ANTWOORD

op vraag nr. 940 van 9 augustus 2023

van **SUZY WOUTERS**

1-2. Het Centrum ter Preventie van Zelfdoding (CPZ) biedt met de Zelfmoordlijn 1813 (telefoon, chat, mail) een laagdrempelig platform voor het voeren van gesprekken met het oog op het overbruggen van een suïcidale crisis bij de oproeper. Deze finaliteit maakt dat gesprekken heel erg gericht zijn op het hier-en-nu. Gesprekken aan de Zelfmoordlijn 1813 zijn complementair aan professionele zorgverlening en vervangen deze niet.

Alle gesprekken gebeuren anoniem en zijn gericht op de specifieke noden van de oproeper. Doorverwijzen naar professionele zorgverlening kan in elk gesprek aan bod komen, maar is nooit een doel op zich. Door een context te creëren waarbinnen op een veilige manier een gesprek over suïcidaliteit kan worden gevoerd, ontstaat tevens een momentum waarbij er bij de oproeper een verhoogde ontvankelijkheid voor een gerichte doorverwijzing ontstaat. Beantwoorders van de Zelfmoordlijn benutten deze openheid ook effectief om gericht door te verwijzen naar vervolgzorg telkens wanneer dit zinvol is binnen het kader van het gesprek dat ze voeren.

Het CPZ registreert de doorverwijzingen die in een gesprek met de Zelfmoordlijn 1813 naar voor komen onder de noemer 'coping'. In de cijferbijlage die bij het jaarverslag wordt gepubliceerd, is op pagina 23 een overzicht terug te vinden van de diensten en instellingen waarnaar wordt doorverwezen. U kan de cijferbijlage bij het jaarverslag van 2022 hier terugvinden: <https://www.preventiezelfdoding.be/wp-content/uploads/2023/03/Cijferbijlage-Zelfmoordlijn-2022.pdf>

Uit internationale literatuur blijkt dat hulplijnen zoals de Zelfmoordlijn 1813 een belangrijke toegangspoort zijn tot hulp en de eerste stap kunnen vormen naar vervolgzorg. Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek dat het effectief opvolgen van een doorverwijzing niet evident is, zelfs niet als de doorverwijzing met de nodige kennis van zaken werd gegeven.

In haar zoektocht naar het versterken van de toeleiding naar gepaste vervolgzorg, werkte het CPZ een samenwerking uit met de Centra Geestelijke Gezondheidszorg (CGG). Tijdens de coronaperiode en meer specifiek van 08/05/2020 tot en met 30/09/2020 liep een proefproject waarbij directe aanmelding bij de CGG door de vrijwillige medewerkers van de Zelfmoordlijn 1813 mogelijk was.

Deze proefperiode werd vervolgens geëvalueerd en bijgestuurd wat betreft een aantal technische aspecten met betrekking tot de aanmelding. De mogelijkheid tot rechtstreekse aanmelding werd opnieuw geactiveerd op 02/04/2021. In het voorjaar van 2023 was er opnieuw directieoverleg tussen het CPZ en de CGG en werd besloten tot het bestendigen van de samenwerking.

Het opnieuw lanceren en bestendigen van de mogelijkheid tot directe aanmelding is het gevolg van besprekingen op directieniveau waarbij de positieve ervaring werd toegelicht. De Zelfmoordlijn 1813 bereikt een grote groep mensen met een complexe problematiek, die vaak al lang kampen met hun suïcidaliteit, vaak al één of meerdere suïcidepogingen ondernamen en/of ook al vergevorderde suïcideplannen hebben.

Tegelijkertijd blijkt dat 40% van de oproepers naar de Zelfmoordlijn 1813 nog geen contact heeft met professionele hulpverlening. Specifiek voor deze bijzonder kwetsbare doelgroep kan de directe aanmelding een cruciale stap op weg naar hulp zijn. Ook voor de vrijwillige beantwoorders van de Zelfmoordlijn 1813 vormt de rechtstreekse aanmelding bij de CGG een meerwaarde. Zij ervaren de rechtstreekse aanmelding als een verduurzaming van het gesprek en als het verlengen en bestendigen van de geleverde steun.

Voor de periode in 2021 waarin rechtstreekse aanmelding bij de CGG mogelijk was, werden 100 aanmeldingen gedaan. Voor het jaar 2022 werden 82 oproepers naar de Zelfmoordlijn 1813 rechtstreeks aangemeld bij de CGG. Deze cijfers zijn ook terug te vinden in de respectieve jaarverslagen voor 2021 en 2022. De jaarverslagen zijn ook terug te vinden op de website van het CPZ: <https://www.preventiezelfdoding.be/nieuws/category/jaarverslag/>

Medewerkers van de Zelfmoordlijn 1813 hebben ook de mogelijkheid om binnen de chatfunctie van de Zelfmoordlijn 1813 jongeren rechtstreeks door te schakelen naar de chat van www.nupraatikerover.be. Van deze mogelijkheid werd tot heden nog geen gebruik gemaakt. Hieruit mag niet worden besloten dat de mogelijkheid nooit werd aangeboden, enkel dat er tot op heden nog niet positief op werd gereageerd. Van aangeboden maar niet aangenomen hulp is verder geen specifieke informatie beschikbaar. Het CPZ overlegt nog in 2023 met 'nupraatikerover' om de huidige samenwerking te evalueren en eventueel beter op mekaar af te stemmen.

3. Er zijn 2 lopende subsidies die inzetten op registratie bij suïcidepogingen en suïcidaliteit:
 - De subsidie aan EZO voor de registratiestudie van de suïcidepogingen. Deze registratiestudie wordt al jaren gesubsidieerd, voor het jaar 2023 gaat het om een bedrag van 152.489 euro;
 - De projectsubsidie aan VLESP voor de versterkte implementatie van het instrument LOES voor een bedrag van 239.935 euro met looptijd 1/12/2022 t.e.m. 31 mei 2024. Meer info over dit instrument is hier te vinden: www.zelfmoord1813.be/loes

LOES is naast een tool ter ondersteuning van een eerste gesprek na een suïcidale crisis ook een registratie-instrument. Op basis van de registraties in LOES worden gegevens verzameld in verband met het aantal suïcidepogingen in Vlaanderen. De Eenheid voor Zelfmoordonderzoek van de Universiteit Gent (EZO) volgt binnen de hogergenoemde subsidie deze registratie op, zorgt voor de kwaliteitscontrole en maakt jaarlijks een rapport in verband met het aantal suïcidepogingen in Vlaanderen. Hoe meer voorzieningen met LOES werken, hoe accurater ook de informatie in verband met de suïcidepogingen.

4. Het bevorderen van zorgcontinuïteit voor suïcidale personen is binnen het Vlaams Actieplan Suïcidepreventie een belangrijke strategie.

Er wordt bijvoorbeeld reeds enkele jaren ingezet op het waarborgen van zorgcontinuïteit voor suïcidale personen, via overleg met en ondersteuning van diverse netwerken GGZ, dit met het document '[leidraad zorgcontinuïteit voor suïcidale personen](#)' van het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) als stevig onderbouwd vertrekpunt.

De implementatie van zorgcontinuïteit binnen deze netwerken kent verschillende snelheden en wordt benaderd vanuit een verscheidenheid aan perspectieven. Elk afzonderlijk netwerk werkt hierbij autonoom haar eigen strategie uit. Deze aanpak leidt tot concrete maatregelen en initiatieven die nauw zijn afgestemd op de specifieke behoeften die binnen elk netwerk worden waargenomen.

VLESP ondersteunt de samenwerking binnen de netwerken GGZ door middel van opvolging, deskundig advies en gecoördineerd overleg.

Specifiek met betrekking tot de werking van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding (CPZ), de organisatie achter de Zelfmoordlijn, bevat het derde Vlaams Actieplan Suïcidepreventie bijvoorbeeld ook aandacht voor de mogelijkheid om te komen tot een meer uitgebreide vorm van directe doorverwijzing of aanmelding bij professionele vervolgzorg. Het CPZ zal hiertoe nog in 2023 de eerste verkennende gesprekken voeren met mogelijke partners. Verdere uitbouw en uitrol volgen dan later binnen de looptijd van het derde Vlaams Actieplan Suïcidepreventie.